

BAR Jord til Bord

Vejledning om højtryksrensning

Manuel højtryksrensning er en krævende arbejdsopgave, som belaster hænder, arme og skuldre. Øjne og luftveje udsættes for småpartikler (aerosoler), fra sprøjtetågen. Hørelsen er i farezonen på grund af støj. Kroppen kan påvirkes af kulde.

I denne vejledning beskrives hvordan man kan øge sikkerhed og sundhed ved højtryksrensning – ved forbedrede arbejdsmetoder og brug af egnede personlige værnemidler.

Vejledningen retter sig mod arbejde, der fortrinsvis udføres inden for brancheområderne skovbrug, gartneribrug og anlægsgartneri. Der er udarbejdet særskilt vejledning for arbejdet med "Højtryksrensning i landbruget".

Aerosoler er mikroskopiske vanddråber, indeholdende bitte små faste stoffer som bakterier, svampe, kemikalier, støv fra planter, mider, jord eller rust.

Hørelse i farezonen

En højtryksrenser støjer og høreskader kommer snigende. Ved udsættelse for 91 dB(A) i mere end 38 minutter dagligt, er der risiko for høreskade. Ved brug af høreværn fra arbejdets begyndelse kan belastningen reduceres til under 80 dB(A), og risikoen for høreskade bliver dermed fjernet.

Høreværn (ørepropper) skal slutte tæt om ørerne, så vær opmærksom på, at briller, hår og hue/kasket kan hindre ordentlig beskyttelse. Høreværn skal vedligeholdes, og det dæmpende materiale skal udskiftes jævnligt for at sikre virkningen.

Høreværnet skal bruges, lige så længe højtryksrenseren anvendes! Selv korte perioder uden høreværn kan påvirke hørelsen.

Øjne i skudlinjen

Ved spuling med højtryksrenser hvirvles snavs op i luften, og der dannes aerosoler, som går i øjnene og irriterer eller skader. Brug altid enten briller eller helmaske.

Når der bruges rengørings- eller desinfektionsmidler, skal der anvendes øjenværn.

Åndedrættet under angreb

Aerosoler går i luftvejene, og med indhold af mikroorganismer fra f.eks. jord kan de forårsage en række mere eller mindre invaliderende lungesygdomme: toksisk alveolitis, astma og allergisk alveolitis. Hertil kommer forskellige kroniske luftvejslidelser. Skaden mærker man ikke med det samme, men lungernes funktion mindskes hurtigt.

For ikke at indånde aerosoler skal man bruge filtrerende åndedrætsværn. De fås i tre udgaver:

- Turboåndedrætsværn
- Hel- og halvmasker med udskiftelige filtre
- Filtrerende ansigtsmasker med faste filtre (engangsmasker).

Turboåndedrætsværn er den bedste løsning, og højtryksrenser man mere end tre timer dagligt, skal der altid bruges turboåndedrætsværn fra arbejdets begyndelse. Ved brug af de to andre typer skal man selv sugе luften ind i masken, hvilket kan være anstrengende eller skadeligt for lungerne. Disse masker skal ligeledes anvendes fra arbejdets begyndelse og max. i tre timer dagligt.

Åndedrætsværnet beskytter kun, når der er isat korrekt filter, det er vedligeholdt korrekt og når det anvendes under hele arbejdet. Aerosoler kan hænge i luften op til 1 1/2 time efter endt spuling i forbindelse med indendørs arbejde.

Kravet til filtertype ved brug af rengørings- eller desinfektionsmidler fremgår af kemikaliedunken eller leverandørbrugsanvisningen.

Fødder der glider

Brug altid skridsikre sikkerhedsgummistøvler, så du ikke glider eller "skyder dig selv i foden".

Fastgørelse af håndtag med strips er forbudt, da det medfører stor ulykkesfare!

Skuldre og arme der slides

Arbejde med højtryksrenser er ensidigt belastende arbejde kombineret med vibrationer. En højtryksrenser giver tilbageslag,

og vibrationerne forplanter sig til personen, der betjener højtryksrenseren. Slaget og vibrationerne belaster den skulder og arm, der bærer pistolgrebet.

Man kan mindske belastningerne ved:

- at planlægge og tilrettelægge arbejdet med passende variation
- at støtte lansen ind mod kroppen
- at flytte fødderne og undgå vrid i kroppen
- at skifte stilling under arbejdet
- at undgå belastning af led i yderpositioner - for eksempel strakt arm
- at variere vandmængde og vandtryk
- at holde lansen skiftevis med højre og med venstre hånd
- at vedligeholde udstyret, så både vibrationer og støj er mindst mulige.

Belastning af skulder- og albueled bliver mere end fordoblet, hvis albuen kommer 30 cm ud fra kroppen.

Kroppen bliver kold

Arbejdet med højtryksspuling kan være vådt og koldt, så vælg regntøj og handsker, som kan modstå trykket fra højtryksrenseren:

- Regntøjet skal være vind- og vandtæt, men samtidig åndbart.
- Der skal være plads til varmt tøj under regntøjet - brug evt. termoundertøj.
- Tøjet skal yde beskyttelse mod varme, hvis der spules med vand over 40 °C.
- Handskerne skal beskytte mod vibrationer, kemikalier, kulde og varme.

Regnbukserne skal ud over støvlerne, så lansen ikke kan komme ned i støvleskaftet.

Instruktion i arbejdet

De ansatte skal have instruktion i brug af højtryksrenseren og de

personlige værnemidler samt oplysning om de risici, der er forbundet med arbejdet.

De ansatte skal bruge de udleverede personlige værnemidler straks ved arbejdets begyndelse og under hele arbejdet.

Såfremt det på grund af flere risici er påkrævet samtidig at bære flere personlige værnemidler, skal disse kunne kombineres, uden at de mister deres virkning i forhold til hver enkel risiko.

Højtryksrensning i APV og APB

Højtryksrensning skal indgå i arbejdspladsvurderingen (APV). Brug af rengørings- eller desinfektionsmidler skal fremgå af arbejdspladsbrugsanvisning (APB).

Brugsanvisning

Det skal bl.a. fremgå af brugsanvisning på dansk:

- hvilke risici arbejdet kan medføre og hvordan disse undgås
- at højtryksrenseren er CE-mærket
- hvordan højtryksrenseren anvendes, rengøres, vedligeholdes og repareres
- hvilke støj- og vibrationsniveau den medfører
- hvilke personlige værnemidler der skal anvendes.

Denne vejledning om Højtryksrensning er udarbejdet af Jordbrugets Arbejds miljøudvalg. Vejledningen er målrettet skovbrug, gartneri, anlæg og kirkegårde. Den kan fås ved henvendelse til BAR Jord til Bord eller downloades fra www.barjordtilbord.dk.

Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn og finder at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen som den foreligger og har ikke taget stilling til om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.

